

Alla helgons dag

Predikan på distans 2022-11-05

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön. Käre himmelske Fader! Tack för att du i din kyrka i alla tider föder syndiga människor på nytt och helgar dem genom dopet och den helige Ande. Vi tackar dig för att du håller din hand över alla dina heliga, som du har kallat till tron. Tack för ditt stora och underbara frälsningsverk. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

Dagens ämne: Helgonen.

Epistel: Uppb. 7:9-17. Evangelium: Matt. 5:1-12

Predikotext: Matt. 5:13-16 (2:a årg.)

Jesus sade till sina lärjungar: 13 Ni är jordens salt. Men om saltet förlorar sin sälta, hur ska man då få det salt igen? Det duger inte till annat än att kastas ut och trampas ner av människorna. 14 Ni är världens ljus. En stad som ligger på ett berg kan inte döljas. 15 Och man tänder inte ett ljus och sätter det under skäppan, utan man sätter det på hållaren så att det lyser för alla i huset. 16 På samma sätt ska ert ljus lysa för människorna, så att de ser era goda gärningar och prisar er Far i himlen.

Vi firar idag enligt gammal tradition ”Alla helgons dag”. Ordet ”helgon” för tanken till den romersk-katolska kyrkan och dess helgondyrkan. Har inte reformationen avskaffat allt sådant? Varför skall vi som bibeltrogna, evangeliska kristna fira ”Alla helgons dag”?

Låt oss då först se vad Bibeln själv säger. Ordet ”helgon” är ett äldre ord som betecknar en person som är ”helig”. ”Helgonen” och ”de heliga” betyder alltså samma sak. Enligt Bibeln är ”de heliga” alla de människor som genom dopet och tron blivit helgade av den Helige Ande. Därför kunde vi med rätta i stället för ”alla helgon” säga ”alla kristna”.

Men i den katolska kyrkan avser ordet ”helgon” bara dem som anses ha kommit särskilt långt i sin helgelse. Innan påven helgonförklarar någon gör man en noggrann undersökning. Personen måste vara avliden och ha levt i en särskilt djup gudsgemenskap. Om detta anses vara bevisat kan påven helgonförklara eller ”kanonisera” en sådan person. Katolska kyrkan i Stockholms stift skriver:

”För katoliker är helgon personer i himlen som levt ett liv i stor kärlek och moralisk godhet. Ibland är de officiellt helgonförklarade, men de behöver inte vara det. Alla människor är kallade att bli helgon, det vill säga att vara det som Gud har tänkt att vi ska vara när han skapade oss. Detta är ofta svårt för oss människor, som gärna sätter oss själva i centrum i stället för Gud. Det är därför det är så beundransvärt att någon verkligen låter Guds kärlek och vilja råda i sitt liv, fullt ut. Vi har helgonen som förebilder, kanske kan man till och med kalla dem för våra kristna ”hjältar”. När man läser om helgonens liv är det slående vilken inre glädje som präglar dem, trots många

gångar svåra yttre omständigheter. Många av dem är martyrer, som med sitt liv har fått plikta för sin tro (<https://katolskakyrkan.se/kyrkan-i-varlden/helgon>)."

Så långt den romersk-katolska kyrkan. Även den ortodoxa kyrkan har en liknande syn på helgonen. Det är sant att Bibeln lär att människan skall växa i tron och bli alltmer helgad. Det är också sant att de människor som dött i tron nu är inför Kristus i himlen och att alla dessa heliga nu är befriade från all synd och lovprisar Gud i väntan på uppståndelsens dag.

Men det avgörande som saknas i de romersk-katolska och ortodoxa kyrkorna är den klara, bibliska läran om *rättfärdiggörelsen genom tron*. Redan i det ögonblick en människa kommer till tro på Kristus och hans försoning för alla våra synder, redan i samma ögonblick blir människan helt och hållet av Gud själv helgonförklarad! Den Helige Ande tar sin boning i den troende människan redan i samma ögonblick som hon börjar tro. Detta är det största undret i en kristen människas liv. När tron tänds i våra hjärtan skänker Gud syndernas förlåtelse och ikläder oss Kristi fullkomliga rättfärdighet.

I vår text säger Jesus till sina lärjungar:

Ni är jordens salt... Ni är världens ljus.

Han säger inte: Ni ska bli jordens salt och världens ljus om ni ”verkligen låter Guds kärlek och vilja råda i era liv, fullt ut”. Nej, lärjungarna är redan jordens salt och världens ljus. Detta gäller alla kristna. Aposteln skriver:

Alla är ni Guds barn genom tron på Kristus Jesus. Alla ni som blivit döpta till Kristus har iklätt er Kristus (Gal. 3:26f).

Till de kristna i Korint skriver Paulus:

Till Guds församling i Korint, de kallade och heliga som helgats i Kristus Jesus (1 Kor. 1:2).

Detta att alla kristna blir iklädda Kristus genom dopet och tron är avgörande. Inför Gud får vi syndernas förlåtelse på grund av Kristi fullkomliga verk. Vi är syndare som är värda evig fördömelse. Vi har inte levt som vi borde, och Guds ord säger att den som inte i allt uppfyller Guds lag är under förbannelsen. Men nu har Kristus uppfyllt hela lagen i vårt ställe. Paulus skriver:

Men när tiden var inne sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen, för att friköpa dem som stod under lagen så att vi skulle få söners rätt (Gal. 4:4f).

Guds lag kan alltså inte anklaga oss längre eftersom Jesus uppfyllt lagens alla bud i vårt ställe. Vi får därför tillräkna oss alla de goda gärningar som Jesus har gjort.

Vidare har Jesus tagit på sig alla våra synder och lidit straffet för dem i vårt ställe. Paulus skriver:

Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse genom att bli en förbannelse i vårt ställe. Det står skrivet: Förbannad är var och en som är upphängd på trä (Gal. 3:13).

Gud straffar därför inte längre våra synder. Istället har han straffat Kristus genom döden på korset. Där hängde Jesus med hela världens synd i sin kropp. Där fick han utstå Guds straff för våra synder. Därför ropade han: **Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig? (Matt. 27:46)**

När en bekymrad syndare på allvar kommer inför Gud och tänker på alla sina synder förstår han att han är räddningslöst förlorad. Men när han hör evangelium om vad Jesus Kristus har gjort, då flyr han dit och blir frälst och får ta emot syndernas förlåtelse. I den stund han genom Guds nåd kommer till tro blir han iklädd Kristi rättfärdighet. All den synd han har blir i samma ögonblick borttagen.

Luther kallar detta för ”det saliga bytet”. Den syndiga människan får Kristi rättfärdighet, medan Kristus tar på sig människans synd. Detta är vad som faktiskt sker genom tron. Det är inte en lång process utan något som sker omedelbart och som sedan gäller under hela det kristna livet. Det är endast på denna grund en människa har rätt att bli kallad ”helgon”. Rövaren på korset är därför lika mycket ”helgon” som den frommaste kristna människa som någonsin levat eller kommer att leva.

Vi stöter oss ofta på detta. Även en kristen har ju många synder efter sin omvändelse. Är det då inte risk att man förhärskar synden om man kallar alla kristna för helgon? Har kanske ändå katolikerna rätt när de reserverar ordet ”helgon” för sådana som jungfru Maria, Franciscus, den helige Birgitta, moder Teresa och Elisabeth Hesselblad? Kanske de har rätt när de också lägger till att verkliga helgon måste ha ”krav på ett medicinskt verifierbart helande mirakel som ett tecken från Gud att personen verkligen är ett helgon” (se hemsidan ovan)??

[*Elisabeth Hesselblad, var en svensk, katolsk birgittinnunna som skyddade judar under andra världskriget. Hon helgonförklarades år 2016].

Nej, de har inte rätt. Det enda tecknet på att någon är kristen är att han eller hon är döpt och bekänner sig vara en kristen. En kristen bekänner sig till den kristna trosbekännelsen och till allt vad Bibeln lär. Endast Gud kan se till hjärtat och avgöra vilka som är sanna kristna och vilka som är hycklare.

En annan sak är att den som uppenbart förnekar den kristna läran i sin bekännelse eller i sitt liv inte kan vara en kristen. Därför säger Jesus i vår text de varnande orden:

Men om saltet förlorar sin sälta, hur ska man då få det salt igen? Det duger inte till annat än att kastas ut och trampas ner av människorna (v. 13).

En kristen kan avfalla från tron och är då inte längre något helgon, inte någon kristen. När Judas Iskariot först blev en tjuv och sedan en förrädare avföll han från sin tro. När han sedan ångrade sig var det inte en rätt ånger, inte ett återvändande till tron, utan en ånger i förtvivlan och otro. Ett annat exempel är Ananias och Safira (Apg. 5). När de medvetet ljög inför den Helige Ande förlorade de sin tro och blev ett varnande exempel på att saltet kan mista sin sälta. Evangelierna berättar att det ibland var många som först hade lyssnat ivrigt på Jesu förkunnelse men sedan gick bort från honom. Jesus sade då till sina apostlar: Inte vill väl ni också gå bort. Petrus svarade då: **”Herre, till vem skulle vi gå. Du har det eviga livets ord.” (Joh. 6:68)**

Även om vi läser om svåra synder hos både profeter och apostlar ångrade de sin synd och vände tillbaka till Herren. David begick både mord och äktenskapsbrott och Gud sände profeten Natan för att bestraffa hans synd. Många olyckor kom också över David på grund av hans syndafall. Men när han omvände sig och bad om förlåtelse fick han komma tillbaka till Herren. Så lär Skriften att liksom Gud förlåter skall också vi förlåta när någon ångrar sig och allvarligt ber om förlåtelse. När vi då förlåter

ursäktar vi inte synden, men vi låter Guds nåd verka ett förlåtande sinnelag också hos oss.

När Kristi lärjungar med allvar tror på honom bekänner de också hans namn inför världen. Då besannas vad Jesus säger i vår text: **En stad som ligger på ett berg kan inte döljas (v. 14)**. Alla kan se den staden. Den som tror och bekänner **sätter inte sitt ljus under skäppan utan låter det lysa på ljusstaken så att alla i huset kan se det**, säger Jesus (v. 15). En skäppa var ett mått som man mätte säd med, knappt 10 liter. Vi kan jämföra Jesus bild med hur det är om vi får strömavbrott och det blir alldeles kolsvart överallt. Om man då tänder en ficklampa eller en mobil blir det ganska ljust i rummet. Men vem skulle vara så dum att han la in lampan i en låda och stängde igen lådan? Jesu åhörare skrattade nog åt hans bild. Vem sätter sitt ljus under skäppan? Nej, man sätter ljuset på en ljusstake!

Ljuset som då lyser är först och främst Guds rena och klara ord. Men sedan är det också våra kristna liv. Om vi inte både lär och lever i enlighet med Ordet skymmer vi bort Kristus. Jesus säger ju klart och tydligt: **På samma sätt ska ert ljus lysa för människorna, så att de ser era goda gärningar och prisar er Far i himlen (v. 16)**.

Genom de goda gärningarna kan vi inte få en nådig Gud. Men när vi genom tron blivit födda på nytt skall vi vara ivriga i att också göra goda gärningar av tacksamhet mot Gud. Så finns det också i den lutherska kyrkans bekännelse en viktig uppmaning till oss att följa goda kristna exempel. Augsburgska bekännelsen säger:

”Om helgondyrkan lärs av de våra att man skall tänka på de heliga så att vi stärker vår tro. Detta sker när vi ser hur de har fått nåd och hur de har blivit hjälpta genom tron. Vi kan också se på deras exempel hur de har gjort goda gärningar, var och en i enlighet med sin kallelse (CA 21, min övers., från tyska texten, SKB sid. 66).”

Detta är också vad Bibeln själv lär. I Hebreerbrevet står det: **Tänk på era ledare som har förkunnat Guds ord för er. Se vad deras liv har lett fram till och ta efter deras tro (Hebr. 13:7)**.

Sådana föredömen är bra att ha. Men vår bekännelse varnar ändå för risken att vi använder helgonen på fel sätt och börjar söka hjälp av dem i stället för av Kristus. Augsburgska bekännelsen fortsätter:

”Men genom Skriften kan man inte bevisa att man skall anropa helgonen eller söka hjälp av dem. Ty det finns bara en försonare och medlare satt mellan Gud och människorna, Jesus Kristus (1 Tim. 2:5). Han är den ende frälsaren, den ende översteprästen, nådastolen och förespråkaren inför Gud (Rom. 8:34). Och han ensam har lovat att höra våra böner. Det är också den högsta gudstjänsten enligt Skriften att man söker och anropar Kristus av hjärtat i all nöd och ber till honom om allt vi behöver. ’Men om någon syndar, har vi en som för vår talan inför Fadern: Jesus Kristus, den rättfärdige’ (1 Joh. 2:1).”

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.